

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ПІДТРИМКИ МІСЦЬ КОМПАКТНОГО ПРОЖИВАННЯ ВПО В ОКРЕМИХ ГРОМАДАХ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ДНІПРО, КРИВИЙ РІГ, КАМ'ЯНСЬКЕ, САМАР, ПАВЛОГРАД)

2024 р.

Дослідження «Стану підтримки місць компактного проживання впо в окремих громадах дніпропетровської області (дніпро, кривий ріг, кам'янське, самар, павлоград)» / – 40 с. Дніпро, 2024 рік

Назва проєкту – Дослідження стану підтримки місць компактного проживання ВПО в окремих громадах Дніпропетровської області (Дніпро, Кривий Ріг, Кам'янське, Самар, Павлоград)

Об'єкти проєктної діяльності – доступність МКП для окремих категорій переміщених осіб; відповідність МКП наявним стандартам житла; участь місцевої влади в управлінні МКП; джерела фінансування утримання МКП; механізм сплати послуг за користування МКП.

Форми проєктної діяльності – моніторинг (аналіз офіційної статистичної інформації); виявлення проблем за первинними ознаками (віізди до МКП); аналіз відкритих джерел (дослідження інформаційних ресурсів органів місцевої влади, надання інформаційних запитів).

Напрями проєктної діяльності – безпосередній аудит стану підтримки МКП; робота з ВПО в приймаючих громадах; аналітична робота.

Опис проєкту – на основі спеціально розробленої методології, було: досліджено основоположні принципи державної політики у сфері соціального захисту ВПО; проаналізовано міжнародно-правові стандарти соціально-економічного захисту ВПО; схарактеризовано національне законодавство у сфері соціально-економічного захисту ВПО; узагальнено результати аудиту стану підтримки МКП; окреслено напрями використання потенціалу громадянського суспільства у захисті соціально-економічних прав ВПО; систематизовано висновки та рекомендації. На основі проведеного аудиту з'ясовано, що в міжнародному праві існують численні принципи, рекомендації та зобов'язання, стосовно забезпечення ВПО житлом. Ці принципи визначають зобов'язання держав щодо формування належної нормативно-правової основи та створення чіткої і зрозумілої процедури надання переселенцям житла. Встановлено, що на рівні національного законодавства ухвалено низку нормативно-правових актів, які визначають матеріальні та процесуальні аспекти реалізації ВПО права на житло, а також деталізовані повноваження владних суб'єктів, які в означених правовідносинах виконують владно-розпорядчі функції, зокрема здійснюють управління МКП та санкціонування користування житлом на підставі юридичних фактів. Обґрунтовано необхідність запровадження моделі владно-громадського партнерства, в рамках якої можна напрацьовувати відповідні програми підтримки переміщених осіб. Констатовано відсутність в громадах, де проводилось дослідження, місцевих програм/заходів підтримки ВПО, які проживають в прихистках, що не відносяться до комунальної чи державної власності (гуртожитки закладів освіти) та низький рівень надання приміщень для проживання з фонду тимчасового житла. За результатами аудиту були запропоновані рекомендації для органів виконавчої влади та керівництва територіальних громад.

Зміст

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
ОСНОВОПОЛОЖНІ ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ.....	12
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАХИСТУ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	14
ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	20
ОПИС РЕЗУЛЬТАТІВ АУДИТУ СТАНУ ПІДТРИМКИ МІСЦЬ КОМПАКТНОГО ПРОЖИВАННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	25
ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ЗАХИСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	43
ВИСНОВКИ.....	46
РЕКОМЕНДАЦІ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ.....	52

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- ВПО** внутрішньо переміщена особа
- ВРУ** Верховна Рада України
- ВЦА** військово-цивільна адміністрація
- ГО** громадська організація
- ЄС** Європейський Союз
- ІГС** інститут громадянського суспільства
- КМУ** Кабінет Міністрів України
- МКП** місця компактного проживання
- МГП** міжнародне гуманітарне право
- ООН** Організація Об'єднаних Націй
- РЄ** Рада Європи

ВСТУП

У 2014 році в Україні з'явилася нова категорія осіб – внутрішньо переміщені особи (далі – ВПО), що пов'язане з тимчасовою окупацією окремих територій Донбасу та АР Крим. Протягом декількох років влада на законодавчому рівні врегулювала статус ВПО, запровадивши систему гарантій та особливих прав для означеної категорії громадян. Ці гарантії здебільшого пов'язані з основоположними правами та свободами громадян України та покликані створити сприятливі умови для їхньої реалізації переміщеними особами. Тобто, за допомогою цих гарантій відбувається забезпечення мінімальних стандартів життя людини, які також передбачені численними міжнародно-правовими актами. Впродовж декількох років в державі було сформовано систему законодавчих та підзаконних актів, які деталізували як сам перелік гарантій, так і механізми їхньої реалізації, тобто окремі процедурні аспекти.

Проблема соціально-економічного захисту ВПО, зокрема забезпечення їх житлом, активізувалася наприкінці лютого 2022 року, після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Внаслідок відкритої збройної агресії кількість знищеного або пошкодженого житла збільшилася в рази. При чому, локалізація зруйнованого або пошкодженого житла більше не була прив'язана до Донецької та Луганської областей. Географія конфлікту охопила майже усю територію держави, і з кожним днем починає стрімко збільшуватися. Щодня внаслідок ракетних та артилерійських обстрілів держави-агресора сотні українців фактично залишаються на вулиці. Їхнє житло або вщент зруйноване або значно пошкоджене. Не є виключенням і Дніпропетровщина, населені пункти якої постійно страждають від російських обстрілів. У таких умовах постало питання правового забезпечення ключових прав, і перш за все – права на отримання житла.

Враховуючи те, що досліджуване питання має вкрай принципове значення, в рамках цього проекту проаналізовано стан правового забезпечення та практика надання місця тимчасового проживання вимушеним переселенцям у разі пошкодження, знищення чи просто неможливості перебувати у власній оселі через збройну агресію з боку РФ. За результатами сформовано відповідні висновки та рекомендації, які стосуються Дніпропетровської області. Втім, ми намагалися зробити ці рекомендації уніфікованими, що дозволяє використовувати їх органам влади та місцевого самоврядування в інших регіонів України. Усі запропоновані рекомендації спрямовані на покращення умов реалізації вимушеними переселенцями права на житло, як основоположного конституційного права. У висновках нашого дослідження окреслено наявну проблематику, на яку варто звернути увагу органам влади та керівництву територіальних громад Дніпропетровщини.

МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологія аналізу проблеми аудиту стану підтримки місць компактного проживання ВПО в окремих громадах Дніпропетровської області є достатньо важливою, оскільки вона: допомагає обрати потрібний вектор дослідження; забезпечує комплексність та всебічність дослідження; визначає спрямованість дослідження; дозволяє окреслити характер дослідження. Для забезпечення об'єктивності і повноти аналізу методологія повинна формуватися на підставі: принципу комплексності та об'єктивності дослідження проблеми; принципу динамічності зміни контексту та засобів правового забезпечення; принципу цілісності міжнародного та національного контекстів врегулювання означеної проблеми; принципу універсальності основних методів аналізу; принципу багаторівневості нормативно-правового регулювання питань стану підтримки місць компактного проживання ВПО; принципу поєднання.

В рамках нашого дослідження ми орієнтувалися на певні об'єкти проектної діяльності, до числа яких слід віднести: доступність МКП для окремих категорій переміщених осіб; відповідність МКП наявним стандартам житла, які регламентовані в чинному законодавстві; участь місцевої влади в управлінні МКП; джерела фінансування утримання МКП; механізм сплати послуг за користування МКП. До числа форм проектної діяльності слід віднести: моніторинг (аналіз офіційної статистичної інформації); виявлення проблем за первинними ознаками (виїзди до МКП); аналіз відкритих джерел (дослідження інформаційних ресурсів органів місцевої влади, надання інформаційних запитів). Методологія, яку ми використали під час формування Цього дослідження складається з окремих методів, які представляють собою систему засобів та способів розкриття

природи і сутності, закономірностей становлення і розвитку, філософських і нормативно-правових витоків механізмів аудиту стану підтримки місць компактного проживання ВПО. Ми використали наступні методи:

1. Лінгвістичний метод. Цей метод було використано для: 1) ознайомлення з термінологією (передусім йдеться про такі ключові категорії, як житло, місця компактного проживання ВПО, жертва конфлікту, зруйноване житло, пошкоджене житло тощо); 2) дослідження термінологічних підходів до формування державної політики (передусім йдеться про узгодженість національної та міжнародної термінологій конфлікту); 3) аналізу практики аудиту стану підтримки місць компактного проживання ВПО (перш за все для вивчення відповідних нормативно-правових передумов такої діяльності); 4) осмислення трансформації змісту окремих правових категорій під час еволюції (здебільшого це пов'язане з розширенням змісту вказаних вище категорій).

2. Системно-функціональний метод. В процесі дослідження цей метод дозволяє розглянути явище як цілісний комплекс взаємопов'язаних елементів, тобто системи розглядаються з точки зору функцій, заради яких вони створювалися. З огляду на це, означений метод в рамках нашого проекту використано для: 1) дослідження системи принципів та напрямків державної політики у сфері правових гарантій жертвам конфлікту (йдеться про вивчення її змісту, структури, особливостей застосування); 2) ознайомлення зі структурою спеціальних інституцій, які створюються в рамках державної політики для вирішення проблем постраждалих від конфлікту;

- 3.** Метод аналізу та синтезу. Цей метод представляє собою певні логічні операції, які лають змогу досліджувати проблему загалом на основі об'єднання взаємопов'язаних елементів в одне ціле. В процесі реалізації проекту цей метод було використано для: 1) узагальнення висновків і рекомендацій проекту (в них розкривається перелік основних проблем та алгоритм їхнього вирішення); 2) пошуку закономірностей та чинників розвитку законодавства у сфері аудиту стану підтримки місць компактного проживання ВПО.
- 4.** Синергетичний метод. Цей метод має особливе значення для аналізу міжнародно-правової практики, оскільки при використанні синергетичного підходу сучасні міжнародно-правові відносини слід розглядати як складну систему взаємовідносин елементів. Тому цей метод в рамках реалізації проекту було використано для: аналізу ролі міжнародного права у процесі формування державної політики та механізмів надання та підтримки стану місць компактного проживання ВПО.
- 5.** Діалектичний метод дозволяє розглянути міжнародно-правове явище в його динаміці, тобто з урахуванням постійного, системного розвитку як самого явища, так і об'єктивної дійсності. Цей метод в процесі реалізації проекту було використано для: 1) аналізу динаміки розвитку національного законодавства у сфері надання державою місць компактного проживання ВПО; 2) дослідження закономірностей розвитку практики аудиту стану підтримки місць компактного проживання ВПО в окремих громадах Дніпропетровської області.
- 6.** Формально-юридичний метод. Він дозволяє систематизувати основні результати аналізу практики діяльності органів влади та місцевого самоврядування та співставити їх з відповідними міжнародно-правовими традиціями. Для нашого проекту цей метод був використаний для: 1) дослідження внутрішньої структури ме-

ханізму аудиту стану підтримки місць компактного проживання ВПО в окремих громадах Дніпропетровської області; 2) аналізу функцій міжнародних інституцій у сфері спрямування правового забезпечення та змістовного наповнення національного законодавства гарантіями для жертв конфлікту; 3) характеристики організаційно-владних структур, які забезпечують реалізацію політики у сфері правового захисту жертв конфлікту, котрі проживають у місцях компактного проживання ВПО.

Усю проєктну діяльність умовно доцільно поділити на декілька напрямів:

- 1.** Безпосередній аудит стану підтримки МКП. В рамках цього напрямку діяльності, моніторингова група повинна зібрати інформацію про МКП. В рамках цього напрямку слід здійснити опитування ВПО щодо умов утримання МКП. Безпосередній аудит є важливим етапом реалізації проєкту, оскільки на основі отриманих результатів буде здійснено характеристику національного контексту, зокрема в частині відповідності наявної практики підтримки МКП існуючим законодавчим стандартам та нормативам.
- 2.** Робота з ВПО. Цей напрям передбачає проведення інтерв'ю з представниками органів місцевого самоврядування, військово-цивільних адміністрацій, експертами в різних галузях, а також представниками неурядових організацій. У даному випадку, важливим завданням є отримання достовірної та повної інформації про конкретні факти, програми підтримки МКП, можливі підходи і методики до оцінювання ефективності цієї підтримки. В рамках цього напрямку доречно спрямувати інформаційні запити до суб'єктів владних повноважень. Предметом таких запитів може бути інформація, яка безпосередньо стосується об'єкта проєктної діяльності. До переліку цих суб'єктів належать: міські, сільські та селищні ради, керівники територіальних громад. Слід звертати увагу на підвідомчість МКП.

3. Аналітичний напрям. Передбачає комплексний аналіз національного законодавства у сфері, а також міжнародно-правових актів, які регламентують питання соціально-економічного захисту ВПО, зокрема забезпечення права на житло. На підставі такого аналізу, будуть сформовані чіткі рекомендації, тобто своєрідна дорожня карта для органів влади та місцевого самоврядування, яка дозволить удосконалити механізми підтримки МКП. Цей напрям передбачає детальне вивчення нормативно-правових джерел. Структура та обсяг дослідження обумовлені результатами аудиту МКП та роботи ВПО (але не менше 30 сторінок).

Окреслена нами методологія дала змогу проаналізувати проблеми правового забезпечення та аудиту стану підтримки місць компактного проживання ВПО в окремих громадах Дніпропетровської області, через призму поєднання міжнародно-правової практики та національного контексту, які саме утворюють це міжнародно-правове явище. Вона також дала змогу сформулювати низку практичних висновків і рекомендацій, які у подальшому можуть бути використані органами влади в процесі законотворчості, а також організації процедури аудиту стану підтримки МКП в окремих громадах Дніпропетровської області та інших регіонів України.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Від початку повномасштабного вторгнення владі довелося в екстреному порядку корегувати державну політику під потреби воєнного стану. У цьому сенсі на перше місце постало питання захисту громадян, які постраждали від збройної агресії РФ. Основною загрозою, окрім життя і здоров'я громадян, було визнано проблему з житлом та іншим майном, яке було знищено внаслідок обстрілів державою-агресором мирних українських міст. Проблема розміщення громадян у місцях компактного проживання ВПО стала однією із найскладніших для української влади. Основними принципами державної політики у цій сфері на сьогодні є:

- **верховенство** права та повага до людської гідності (право на житло є основоположним, а його наявність забезпечує нормальні умови життя особи);
- **унітарність** та територіальна цілісність України (юрисдикція України поширюється на усі її території, навіть ті, які сьогодні тимчасово окуповані);
- **дотримання** норм міжнародного права (йдеться про необхідність виконання Україною власних міжнародних зобов'язань, у тому числі тих, які стосуються захисту цивільного населення під час війни)¹;
- **захист** осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, відшкодування завданої їм майнової та моральної (немайнової) шкоди;
- **непорушність** та забезпечення права власності (за будь-яких умов держава має гарантувати право власності та створювати умови для його ефективного захисту);

¹ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Голос України. 1996. № 128.

- **забезпечення** захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у передбаченому законом обсязі (йдеться про можливість захисту права власності в судовому та юрисдикційному порядку);
- **використання** механізмів двосторонньої міжнародної співпраці, міжнародних організацій та міжнародних судових інстанцій з метою захисту майнових прав громадян та гарантування права на отримання тимчасового житла;
- **оперативність** реагування виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, військових адміністрацій, центральних органів виконавчої влади на потребу розміщення вимушених переселенців у місцях компактного проживання ВПО;
- **індивідуальний** підхід до потреб громадян, житло яких було знищене або пошкоджене внаслідок збройної агресії РФ проти України;
- **створення** рівних умов доступу постраждалих громадян до державних гарантій та права на отримання тимчасового житла².

² Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» Закон України від 20 жовтня 2014 р. №1706-VII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. Ст. 1.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

В умовах збройних конфліктів цивільне населення набуває особливого міжнародно-правового статусу, який гарантує низку додаткових гарантій соціально-економічного характеру. Ці гарантії здебільшого стосуються базових категорій, які необхідні для забезпечення належних умов життя. Отримання житла для ВПО є саме такою категорією, адже без цього неможливе задоволення базових потреб людини, подальша особистісна реалізація переселенців у новому для них середовищі, а саме: пошук роботи, влаштування дітей в заклади освіти, дозвілля і багато іншого. Тому на міжнародно-правовому рівні ухвалено достатню кількість документів, які регламентують окремі питання надання житла для переміщених осіб. Розвинені демократичні держави, до якої прагне Україна, обов'язково слідує цим стандартам та формують власну державну політику з урахуванням визнаних стандартів. До числа міжнародно-правових актів, в яких окреслені означені стандарти варто віднести наступні:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 року. Документ зазначає, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Ці стандарти повинні враховуватися при забезпеченні ВПО житлом³.

³ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 28.02.2024).

2. Додатковий протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20 березня 1952 року. Протокол зазначає, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Проте попередні положення жодним чином не обмежують прав держави вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів. Отже, положення цього протоколу просто підтверджують визначення, зазначені в Європейській конвенції з прав людини⁴.

3. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 року. В ній йде мова про те, що стосовно придбання рухомого та нерухомого майна та інших пов'язаних з ним прав, а також щодо орендних та інших договорів, які стосуються рухомого та нерухомого майна, Договірні Держави надаватимуть біженцям найсприятливіше становище і, у будь-якому разі, не менш сприятливе, ніж те, яким користуються іноземці за таких самих обставин. Також, конвенція наголошує на тому, що оскільки житлове питання регулюється законами або розпорядженнями або знаходиться під контролем публічної влади, Договірні Держави надаватимуть біженцям, які законно проживають на їхній території, найсприятливіше правове становище, у будь-якому разі положення не менш сприятливе, ніж те, яким звичайно користуються іноземці за таких самих обставин⁵.

⁴ Додатковий протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20 березня 1952 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text (дата звернення: 29.02.2024).

⁵ Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (дата звернення: 01.03.2024).

4. Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення всередині країни від 17 квітня 1998 року. Серед наявних в цьому документі принципів, слід виділити наступні: кожна внутрішньо переміщена особа має право на свободу пересування і свободу вибору місця проживання, зокрема, внутрішньо переміщені особи мають право вільно залишати табори та інші поселення та повертатися до них. Внутрішньо переміщені особи мають: право шукати безпечні умови проживання в іншій частині країни; право залишати свою країну; право шукати притулок в іншій країні; і право на захист від примусового повернення або переселення в будь-якому місці, де може виникнути загроза їхньому життю, безпеці, свободі та/або здоров'ю. Наступний принцип вказує нам на те, що кожна людина має право на повагу до її сімейного життя. З метою реалізації цього права для внутрішньо переміщених осіб, які є членами однієї сім'ї, дозволено залишитися разом за їхнім бажанням. Також усі внутрішньо переміщені особи мають право на достатній рівень життя. Незалежно від обставин та без будь-якої дискримінації компетентні органи влади мають надавати і забезпечувати внутрішньо переміщеним особам безпечний доступ до: основних продуктів харчування та питної води; базового притулку та житла; належного одягу, і основних медичних послуг та оздоровлення. Особливі зусилля докладаються для забезпечення всебічної участі жінок в плануванні і розподілі базових ресурсів.

Ніхто не має бути безпідставно позбавлений майна та власності. Захист майна та власності внутрішньо переміщених осіб захищається у всіх обставинах, зокрема, від таких дій: розграбування; прямих або невибіркових нападів чи інших актів насильства; використання для прикриття військових операцій або цілей; каральних дій, і знищення або експропріації як одного з видів колективного покарання. Майно та власність, залишені внутрішньо переміщеними особами, мають бути захищені від знищення,

а також від довільної або протизаконної експропріації, привласнення чи використання. Отже, в цьому документі виділені основні принципи щодо питань ВПО, зокрема і щодо забезпечення їх житлом і захисту права власності⁶.

5. Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо внутрішньо переміщених осіб від 5 квітня 2006 року. В документі вказано, що внутрішньо переміщені особи згідно з Європейською конвенцією з прав людини мають право на добровільне, безпечне і гідне повернення до власних помешкань або місць постійного проживання або переселення до іншої частини країни. Потрібно забезпечити умови для належної та стійкої інтеграції внутрішньо переміщених осіб після їхнього переміщення⁷.

6. Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1708 Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб від 28 січня 2010 року. Цією Резолюцією країни-учасниці закликають: 1) гарантувати вчасне й ефективне відшкодування втраченого доступу та прав на житло, землю й майно, залишені біженцями або ВПО, не очікуючи на результати переговорів щодо вирішення збройних конфліктів або статусу певної території; 2) переконатися, що таке відшкодування має форму реституції шляхом підтвердження юридичних прав біженців і переміщених осіб на їхнє майно й відновлення їхнього безпечного фізичного доступу до такого майна та володіння ним. Якщо реституція неможлива, має надаватися належна компенсація, яка відбувається через підтвердження попередніх юридичних прав на майно та надання коштів і речей, які мають відповідне співвідношення до їхньої ринкової вартості або через інші форми справедливого відшкодування; 3) переконатися, що біженці

⁶ Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення всередині країни від 1998 р. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/IDPersons/GPUkrainian.pdf> (дата звернення: 01.03.2024).

⁷ Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо внутрішньо переміщених осіб від 5 квітня 2006 р. URL: <https://rm.coe.int/16806b5ab1> (дата звернення: 02.03.2024).

та переміщені особи, у яких не було офіційно визначених прав до переміщення, однак чиє користування майном вважалося органами влади фактично дійсним, отримують рівноцінний і фактичний доступ до засобів правового захисту та відшкодування за їх виселення. Це особливо важливо у випадках, коли постраждалі особи соціально незахищені, бо належать до меншин; 4) переконатися, що відсутність носіїв прав на користування та оренду в місцях їхнього колишнього проживання (через те, що вони були змушені залишити свій дім), вважається виправданою до моменту, коли настануть умови для їх добровільного, безпечного та гідного повернення; 5) забезпечити швидкі, доступні й ефективні процедури для задоволення претензій щодо відшкодування. Якщо переміщення та виселення відбуваються систематично, потрібно створити спеціальні органи, що оцінюватимуть претензії та ухвалюватимуть рішення. Такі органи повинні застосовувати прискорені процедури, що включають спрощені стандарти доведення та процедури. До їхньої юрисдикції мають належати всі типи об'єктів власності, що мають відношення до потреб щодо житла та життєдіяльності переміщених осіб, зокрема будинки, сільськогосподарські угіддя та корпоративна нерухомість; 6) забезпечувати ефективність відшкодування через реституцію або компенсацію (де це потрібно) вартості залишеного майна. Щодо останнього напряму діяльності, в документі деталізовані окремі шляхи: компенсація моральної шкоди, пов'язаної з обставинами, через які сталося або затяглося переміщення та виселення; відшкодування шкоди, завданої внаслідок переміщення та відсутності доступу до полишеного майна, як-от втрата доходу та витрати, яких не було б, якби вони не були змушені покинути свій дім; компенсація за незаконне знищення чи пошкодження нерухомого майна чи втрата значного рухомого майна, спричинені діями або бездіяльністю органів влади, до юрисдикції яких належить таке майно; заходи для допомоги та відновлення, що сприяють довготривалим рішенням, як-от створення безпечних

умов, реконструкція будинків та інфраструктури в місцях, куди повертаються люди, соціальна й економічна підтримка всіх переміщених осіб, незалежно від того, чи повернуться вони у свій дім; публічне визнання органами влади відповідальності за порушення прав людини, пов'язаних із переміщенням, детальне розслідування та розголошення інформації про такі порушення, а також порушення, за які окремих винуватців потрібно притягнути до відповідальності. Отже, вказана резолюція має великий перелік рекомендацій щодо забезпечення ВПО житлом та захисту їхньої власності, котрі держави мають реалізувати у своїх законодавствах⁸.

7. Принципи ООН щодо реституції житла та майна в контексті повернення біженців і переміщених осіб (Принципи Пін'єйру) від 28 червня 2005 року. В них йдеться зокрема про наступне: кожна людина має право на достатню оселю. Держави повинні вживати позитивних заходів, спрямованих на полегшення становища біженців та переміщених осіб, які проживають у неналежних житлових умовах⁹.

⁸ Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи 1708 Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб від 28 січня 2010 р. URL: <https://rm.coe.int/16806b5a6d> (дата звернення: 02.03.2024).

⁹ Принципи ООН щодо реституції житла та майна в контексті повернення біженців і переміщених осіб від 28 червня 2005 р. URL: <https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf.pdf> (дата звернення: 02.03.2024).

ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАХИСТУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Вирішення більшості проблем переселенців, напряду пов'язане з ефективністю засобів правового регулювання, які повинні бути адаптованими до контексту конфлікту та узгоджені з можливостями держави. Від ефективності такого регулювання залежать строки та ступінь реінтеграції ВПО в приймаючих громадах. Цей показник дуже важливий, адже дозволяє мінімізувати соціальну відчуженість ВПО та створити належні умови для суспільного діалогу. З 2014 року в Україні було сформовано законодавство про правовий статус ВПО, яке складається з законодавчих та підзаконних актів, що визначають перелік гарантій та порядок набуття і реалізації додаткових прав. Нормативно-правові акти, які утворюють це законодавство, характеризуються спрямованістю та індивідуалізацією на основі потреб ВПО. Одним з найбільш важливих аспектів цього законодавства є реалізації ВПО права на житло. Окремі аспекти його реалізації регламентовані в наступних нормативно-правових актах:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. У статтях 47, 48 Основного закону наголошуються на тому, що кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду. Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло¹⁰.

¹⁰ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Голос України. 1996. 128.

2. Житловий кодекс України 30 червня 1983 року. Норми цього кодексу зазначають, що до жилих приміщень з фондів житла для тимчасового проживання відносяться жилі приміщення, пристосовані для тимчасового проживання громадян, які не мають або втратили постійне місце проживання. Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання надаються особам, яких визнано біженцями чи особами, які потребують додаткового захисту, та громадянам, які вимушені залишити жиле приміщення внаслідок його аварійного стану, стихійного лиха або з інших підстав, які загрожують стану та безпеці відповідного жилого приміщення, у порядку, встановленому законом. Жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання відносяться до спеціалізованих жилих приміщень, які повинні відповідати санітарним та технічним вимогам. Жила площа в жилих приміщеннях з фондів житла для тимчасового проживання надається за нормами, встановленими для проживання громадян у гуртожитках¹¹.

3. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 року. Згідно цього документу місцем компактного проживання (поселення) ВПО є: містечка із збірних модулів, гуртожитки, оздоровчі табори, будинки відпочинку, санаторії, пансіонати, готелі тощо. Держава гарантує зареєстрованим внутрішньо переміщеним особам право на отримання комунальних послуг, електричної та теплової енергії, природного газу в місцях компактного поселення (містечках із збірних модулів, гуртожитках, оздоровчих таборах, будинках відпочинку, санаторіях, пансіонатах, готелях тощо) за відповідними тарифами, встановленими на такі послуги та товари для населення. Структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій з питань соціального захисту населення зобов'язані надавати власникам (балансоутримувачам) майна,

¹¹ Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-Х. Відомості Верховної Ради України, 1983. № 28. Ст. 573.

що використовується для компактного поселення внутрішньо переміщених осіб інформацію (довідки) з Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб про кількість осіб, зареєстрованих за місцезнаходженням такого майна. Зазначена інформація (довідки) є належним підтвердженням факту використання такого майна для компактного поселення внутрішньо переміщених осіб. Юридичні особи, які є власниками (балансоутримувачами) майна, що використовується для компактного поселення внутрішньо переміщених осіб, зобов'язані інформувати постачальників комунальних послуг, електричної та теплової енергії, природного газу, з якими укладені відповідні договори, про використання такого майна для поселення внутрішньо переміщених осіб з наданням відповідної інформації (довідок), отриманої від структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій з питань соціального захисту населення. Юридичні особи, які є власниками (балансоутримувачами) майна, що використовується для компактного поселення внутрішньо переміщених осіб, зобов'язані вжити заходів для встановлення засобів обліку спожитих електричної та теплової енергії, природного газу для задоволення власних побутових потреб внутрішньо переміщених осіб. Постачальникам комунальних послуг, електричної та теплової енергії, природного газу в місцях компактного поселення внутрішньо переміщених осіб забороняється застосовувати інші тарифи, ніж для населення за договорами, укладеними з власниками (балансоутримувачами) майна, що використовується для компактного поселення внутрішньо переміщених осіб. Обсяги наданих послуг визначаються відповідними договорами між постачальниками комунальних послуг, електричної та теплової енергії, природного газу та юридичними особами, які є власниками (балансоутримувачами) майна, що використовується для компактного поселення внутрішньо переміщених осіб. Власникам (балансоутримувачам) майна, що використовується для компактного поселення внутрішньо переміщених осіб, заборо-

няється стягувати з таких осіб компенсацію вартості комунальних послуг, електричної та теплової енергії, природного газу, яка не відповідає вартості відповідних тарифів на такі послуги та товари для населення¹².

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2023 року № 930 «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб». Документ конкретизує, що саме являється місцем компактного проживання ВПО – місця тимчасового проживання можуть облаштовуватися в містечках із збірних модулів, гуртожитках, оздоровчих таборах, будинках відпочинку, санаторіях, пансіонатах, готелях, тимчасових спорудах, їх комплексах, призначених для життєзабезпечення (тимчасового проживання та обслуговування) внутрішньо переміщених осіб, в інших житлових приміщеннях, придатних для проживання, та їх частинах, що використовуються або можуть використовуватися для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, загальною кількістю облаштованих місць для проживання 10 або більше осіб. Місця тимчасового проживання можуть включати підсобні приміщення та приміщення, непридатні для проживання, які необхідні для забезпечення експлуатації місць тимчасового проживання як цілісного комплексу та їх побутового обслуговування. Місцем тимчасового проживання може бути як одне окреме житлове приміщення (кімната, номер або простір, відокремлений шляхом встановлення легких конструкцій (ширм, перегородок), так і кілька¹³.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 р. № 495 «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб»

¹² Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» Закон України від 20 жовтня 2014 р. №1706-VII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. Ст. 1.

¹³ Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2023 р. № 930. Урядовий кур'єр. 2023. № 180.

у своїх положеннях зазначає, що Фонд житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб (далі - фонд), формується сільськими, селищними, міськими радами або уповноваженими ними органами (далі - уповноважені органи) шляхом: викупу (придбання) житла; будівництва нового житла; передачі житла в комунальну або державну власність; капітального ремонту об'єктів житлового фонду, зокрема об'єктів соціального призначення. До фонду можуть бути включені тільки вільні житлові приміщення. Житлове приміщення з фонду не надається, якщо внутрішньо переміщена особа або будь-хто із членів її сім'ї має у власності житлове приміщення/частину житлового приміщення, придатне для проживання, розміром не менше ніж 13,65 кв. метра на одну особу, що розташоване на територіях, не включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Мінреінтеграції, або на територіях, включених до зазначеного переліку, для яких визначено дату завершення бойових дій (припинення можливості бойових дій) або тимчасової окупації. Першочергове право на забезпечення житловим приміщенням з фонду мають багатодітні сім'ї; сім'ї з дітьми; вагітні жінки; особи, які втратили працездатність; особи пенсійного віку з числа тих, житло яких було зруйновано або стало непридатним для проживання внаслідок збройної агресії Російської Федерації. При цьому житло, що придбавається, має бути прийняте в установленому порядку в експлуатацію, призначене та придатне для постійного проживання, мають бути виконані всі передбачені проектною документацією роботи згідно з будівельними нормами, стандартами і правилами, а також всі оздоблювальні роботи, необхідні для забезпечення постійного проживання в такому житлі. Будівництво житла для тимчасового проживання може здійснюватися за типовими проектами будівництва житла та із застосуванням сучасних технологій швидкого будівництва¹⁴.

¹⁴ Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 р. № 495. Урядовий кур'єр. 2022. № 101.

ОПИС РЕЗУЛЬТАТІВ АУДИТУ СТАНУ ПІДТРИМКИ МІСЦЬ КОМПАКТНОГО ПРОЖИВАННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

За даними Департаменту соціального захисту населення Дніпропетровської обласної військової адміністрації, станом на 14 грудня 2023 року на Дніпропетровщині офіційно зареєстровано понад 466 тисяч переселенців. Жінок серед них більшість – понад 270 тисяч. 242 тисячі з усіх зареєстрованих в області ВПО – це люди працездатного віку. Майже порівну дітей та пенсіонерів – по 100 тисяч. Найбільше переселенців живе у містах Дніпро (182 тисячі), Кривий Ріг (65 тисяч) та Кам'янське (майже 29 тисяч). Серед районів області найбільшу кількість ВПО прийняли Нікопольський (30 тисяч), Синельниківський (29 тисяч) та Дніпровський (22,5 тисячі)¹⁵. До початку повномасштабного вторгнення, станом на 01 січня 2022 року, в області нараховували понад 73 тисячі переселенців, майже половина з них – 30 тисяч – це були люди працездатного віку, 12 тисяч було дітей. Означена статистика свідчить про те, що з початку повномасштабного вторгнення кількість ВПО в регіоні, які шукають прихистку в більш безпечних містах, значно збільшилась.

Слід зазначити, що вже 24 лютого 2022 року до Дніпропетровщини почали приїжджати мешканці Донеччини, які потребували розселення та сторонньої допомоги з облаштуванням. На той час такими місцями були особисті квартири дніпрян та інших міст області, приміщення навчальних та спортивних закладів, клубів, гуртожитків, якими здебільшого опікувалися волонтери та благодійні організації. Іноді спати доводилось на підлозі в загальних залах на декілька десятків місць. Допомогали усі небайдужі, забезпечували речами першої необхідності,

¹⁵ З сайту Суспільне Дніпро. URL: <https://suspilne.media/dnipro/644490-cifra-roku-stalo-vidomo-skilki-pereselenciv-oficijno-zareestrovano-na-dnipropetrovsini/>

домовлялися про безкоштовне харчування, залучали до роботи з біженцями психологів та медичних працівників, шукали більш придатні до проживання місця тим, хто вирішив залишитися, або сприяли подальшому переміщенню в глиб країни чи закордон. Назвати достовірну кількість таких «стихійних» місць поселення та кількість людей, які зупинялись в містах області, просто неможливо.

**Громадська організація
«Правозахисна
Група «СІЧ»**

Нажаль, жодне місто України, не тільки Дніпропетровської області, попре триваючий з 2014 року конфлікт, виявилось не готове приймати таку величезну кількість переселенців, тим паче, забезпечити їх нагальні потреби, надати тимчасовий прихисток. Впродовж тривалого, починаючи з 2015 року, часу ПГ «СІЧ» періодично здійснювала моніторинг

стану наповнення фонду тимчасового житла в громадах Дніпропетровської області, яке може бути надане для проживання ВПО. Як не прикро це зазначати, але здебільшого такі фонди, якщо й існували, то були недостатніми і поповнювались виключно за рахунок реконструкцій приміщень міжнародними фондами та організаціями. Саме тому питання забезпечення гідних умов проживання та соціального захисту переміщених осіб залишається актуальним і на цей час.

В рамках здійсненого дослідження і з метою аналізу стану підтримки місць компактного проживання ВПО в окремих громадах Дніпропетровської області (Дніпро, Кривий Ріг, Кам'янське, Самар, Павлоград) були направлені запити до органів виконавчої влади та до посадових осіб місцевого самоврядування. В своєму зверненні ми просили надати наступну інформацію:

- кількість місць компактного проживання внутрішньо переміщених осіб на території громади;
- кількість внутрішньо переміщених осіб, що проживають у місцях компактного проживання на території громади;
- яким чином місця тимчасового поселення внутрішньо переміщених осіб в громаді облаштовані для проживання у них маломобільних осіб;
- які заходи підтримки осіб з інвалідністю та осіб похилого віку, що проживають у місцях тимчасового поселення внутрішньо переміщених осіб здійснюються в громаді (адресна грошова допомога, придбання будівельних матеріалів та дров, організація безоплатного харчування, надання послуги денного догляду тощо);
- які заходи підтримки сімей з дітьми, що проживають у місцях тимчасового поселення внутрішньо переміщених осіб у громаді (надання за кошти місцевого бюджету фінансової допомоги сім'ям у зв'язку із народженням дитини, харчування немовлят та надання засобів гігієни для немовлят, вирішення за участю служби у справах дітей спорів між батьками щодо визначення місця проживання або зміни прізвища та імені дитини тощо);
- витяги з журналу обліку житлових приміщень фонду житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, у громаді, що містять інформацію про адреси, балансоутримувачів, характеристику житлових приміщень, дату і номер рішень виконавчого комітету, якими ці приміщення було включено до житлового фонду;
- інформацію про джерела фінансування фонду житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб у громаді;

- інформацію щодо кількості ВПО, які перебувають на обліку громадян, що потребують житла для тимчасового проживання;
- інформацію щодо кількості ВПО, які були забезпечені житлом з фонду житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб;
- інформацію, про програми з пільгового кредитування (у тому числі іпотечного), будівництва або придбання житла для внутрішньо переміщених осіб та які категорії внутрішньо переміщених осіб і на яких умовах долучаються до участі в цих програмах.

Узагальнивши отримані відповіді, ми отримали наступні дані.

Дніпровська обласна військова адміністрація.

14 березня 2024 року було надано перелік місць тимчасового проживання Дніпропетровської області від 27 лютого 2024 року з відомостями про адреси, балансоутримувачів, форми власності, типи об'єктів; кількість приміщень, кількість ліжко-місць та кількість ліжкомісць для маломобільних осіб та осіб з інвалідністю (загальні та вільні приміщення та місця); контактні дані керівників МКП. Згідно переліку, у розпорядженні ДОВА наявна така інформація щодо міст проживання:

- Дніпро. 35 місць тимчасового проживання, з них 8 МТП – у приватній власності, 2 – у комунальній, 25 – у державній (гуртожитки закладів освіти).
- Кривий Ріг. 13 МКП, з них 8 – у комунальній власності, 5 – у державній (гуртожитки закладів освіти).
- Кам'янське. 6 МКП, з них 2 – у комунальній власності, 4 – у державній (гуртожитки закладів освіти).
- Павлоград. 3 МКП, з них 2 – у комунальній власності, 1 – у державній (гуртожитки закладів освіти).

- Самар. 3 МКП, з них 2 – у комунальній власності, 1 – у державній (гуртожиток закладу освіти).

Згідно відповіді № 09-213/0/49-24 від 14 березня 2024 року, відомості щодо кількості осіб, що проживають у МКП області, відсутні.

Дніпровська міська рада.

Згідно відомостей, наданих Департаментом соціальної політики Дніпровської міської ради у листі № 16/3-23 від 2 травня 2024 року, у місті Дніпрі для тимчасового проживання ВПО наявні 36 МТП, з яких: приміщення державної форми власності – 26, приватної – 8, комунальної – 2.

Стосовно об'єктів комунальної власності:

- 1) Центр тимчасового розміщення маломобільних людей похилого віку та людей з інвалідністю, евакуйованих з гарячих точок, яким опікується Громадська організація «Центр соціальної адаптації людей з інвалідністю «Океан Добра», місткістю близько 150 осіб, пристосований для осіб з інвалідністю, маломобільних осіб з числа ВПО разом із супроводжувачами;
- 2) шелтер переселенців Луганщини, яким опікується Громадська організація «Світло культури», місткістю близько 140 осіб, забезпечений для маломобільних осіб частково.

Також в Дніпрі наявне 1 модульне містечко, яке перебуває на балансі комунального підприємства «Дніпро-Регіон» Дніпропетровської обласної ради. На даний час в містечку мешкає близько 100 осіб, вільних місць немає. З відкритих джерел¹⁶ відомо, що гуманітарну допомогу мешканцям надавали World Vision Ukraine Response, MOM; «Лікари без кордонів» робили

¹⁶ <https://iarp.media/2024/04/17/modulnym-mistechkam-dlya-vpo-u-dnipropetrovskij-oblasti-vypovnyuyetsya-desyat-rokiv>

флюорографію та загальний огляд; утримання модульного містечка із розрахунку на одного мешканця становить близько 2000 грн., сплачують по 470 грн за людину, незалежно дитина це чи доросла людина (різницю покриває Дніпровська міська рада за рахунок коштів місцевого бюджету.)

З метою створення належних умов для забезпечення життєдіяльності ВПО рішенням виконкому міської ради від 20.04.2022 № 421 (зі змінами) було затверджено Комплексну програму підтримки внутрішньо переміщених осіб на 2022-2026 рр. (зі змінами), відповідно до якої:

- згідно з поданими заявами і необхідними документами в 2023 р. було надано адресну грошову допомогу для громадян похилого віку з числа ВПО – 9 особам з інвалідністю на загальну суму 84 000 грн, а саме:
 - з інвалідністю I групи - 1 особа на суму 7000 грн.,
 - з інвалідністю II групи - 4 особи на суму 48 000 грн.,
 - з інвалідністю III групи - 4 особи на 29 000 грн.;
- з червня 2023 року у м. Дніпрі проводилось щоденне безкоштовне харчування два рази на день (обід та вечеря) ВПО вразливих категорій (особи похилого віку, особи з інвалідністю, матері з дітьми, інший законний представник, що супроводжує малолітню дитину, недієздатну особу або особу, дієздатність якої обмежена, діти), які зареєстровані в місті Дніпрі після 24.02.2022, в місцях тимчасового компактного проживання внутрішньо переміщених осіб. Щодня у 5 місцях тимчасового компактного проживання за заявами отримували послугу понад 200 ВПО;
- у закладах первинної медичної допомоги за програмою медичних гарантій в межах пакету із Національною службою здоров'я України «Супровід і лікування дорослих

і дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги» надається психологічна допомога ВПО навченими фахівцями центрів первинної медико-санітарної допомоги; у разі потреби ВПО отримують психологічну допомогу у закладах спеціалізованої медичної допомоги, у т. ч., й діти;

- з березня 2024 р. забезпечуються наборами продуктів харчування ВПО, які перебувають у складних життєвих обставинах, а саме:
 - особи похилого віку, особи з інвалідністю, матері з дітьми, інший законний представник, що супроводжує недієздатну особу або особу, дієздатність якої обмежена, діти віком 3-18 років, які мешкають в МТП
 - ВПО, які вперше прибули до м. Дніпра та вперше звернулися до управлінь ВПО соціального захисту населення за отриманням довідки ВПО, проживають в МТП та не належать до зазначених категорій (набір видається одноразово);
 - ВПО, які перебувають у складних життєвих обставинах та отримують соціальні послуги, або потребують соціальної послуги кризового та екстреного втручання (під час первинного звернення та протягом наступних трьох місяців у разі необхідності);
- учні комунальних закладів середньої освіти забезпечуються безоплатним одноразовим харчуванням за рахунок коштів бюджету Дніпровської міської територіальної громади у розмірі 100% від вартості харчування.

Під час прийому осіб на облік ВПО спеціалістами органів соціального захисту Дніпровської міської ради проводиться опитування щодо загальних потреб ВПО. Щодо надання соціальних послуг – було надано інформацію за період 2022-2024 роки

(дата відповіді 12 квітня 2024 року). Фахівцями із соціальної роботи підпорядкованих ДМР комунальних закладів соціального захисту було відвідано 25 МКП.

Результати проведеної роботи:

- Дніпровський міський центр соціальних служб: 166 ВПО було охоплено, ще 7 осіб добровільно проконсультовано та протестовано на виявлення ВІЛ.
- Відділення «Служба підтримки сім'ї» КЗ соціального захисту «Центр соціальної підтримки дітей та сімей «Обійми» ДМР: 61 ВПО (надання комплексної соціальної допомоги і підтримки сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах).
- КЗ соціального захисту «Центр соціальної підтримки дітей та сімей «Мамине щастя» ДМР: 24 ВПО (надання психолого-педагогічної та медико-соціальної допомоги та підтримки сімей з дітьми з обмеженням життєдіяльності чи особливими освітніми потребами у віці від народження до 4 років).

Стосовно зазначених у пп. «а»-«с» пункту 4 закладів, згідно наданої ДМР відповіді, не залучалися недержавні надавачі послуг, матеріально-технічна база «враховує всі нагальні потреби», відвідування родин з числа ВПО для надання послуг здійснюється «за потребою та згідно державних стандартів». Результати проведеної роботи у підпорядкованих департаменту соціальної політики Дніпровської міської ради:

- КЗ «Дніпровський міський соціальний гуртожиток» ДМР, створений для тимчасового проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування від 15 до 18 років та від 18 до 23 років: станом на дату надання відповіді проживає 15 ВПО (отримують соціальні послуги з підтриманого проживання та соціальної інтеграції та

реінтеграції). Постійно працюють 4 соціальні педагоги та 1 практичний психолог. Матеріально-технічне забезпечення: кабінети працівників, тренажерна зала, камера схову для сезонних речей, пральня для самообслуговування, майстерня; 15 житлових кімнат на 2 особи (ліжко, шафа, приліжкова тумба, стіл, стільці), 2 кімнати для одиноких матерів з дітьми; кухня студія, санвузли та душові; у 2023 році було здійснено ремонт. Співпраця з недержавними надавачами соціальних послуг: Асоціація «ТРИАНГЕЛЬ ЖЕНЕРАСЬОН ЮМАНІТЕР»; БО «Лікарі без кордонів», БО «Людина в біді».

- Відділення щодо надання послуг бездомним особам та особам з низьким рівнем доходів Міського центру соціальної допомоги: наявні 5 місць для ВПО, наразі проживає 2 ВПО, з якими працюють соціальні працівники. Матеріально-технічна база: «наявна вся необхідна».
- КЗ соціального захисту «Дніпровський центр підтримки ветеранів праці та громадян похилого віку «Милосердя» ДМР: проживає 26 ВПО, фахівці соціальної роботи працюють з ними за графіком за штатним розписом. Матеріальне забезпечення та виділені кошти: як для ВПО, так і для інших мешканців закладу (не розмежовується) – житло, предмети побуту, 4-разове харчування, цілодобовий медичний нагляд тощо. Недержавні надавачі послуг не залучалися.
- Комунальна установа «Дніпровський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» ДМР: 68 ВПО, з яких: догляд вдома за місцем проживання 2 рази на тиждень – 3 особам (прихистки за адресами: вул. Набережна Перемоги, буд. 44, вул. Івана Пулюя, буд. 37, вул. Ясельна, буд. 1); денний догляд у приміщенні центру 2 рази на рік або впродовж місяця – 5 осіб; соціальна адаптація у приміщенні центру 5 днів на тиждень – 5 осіб; натуральна

допомога – 68 осіб; гарячі обіди у приміщенні центру 3-5 разів на тиждень – 60 осіб, а також для ВПО, які мешкають за адресами: вул. Володимира Винниченка, буд. 1, вул. Ніла Армстронга, буд. 36, просп. Науки, буд. 35, вул. Набережна Перемоги, буд. 44, вул. Тиверська, буд. 4, пров. Архітектурний, буд. 2, просп. Сергія Нігояна, буд. 32, вул. Ясельна, буд. 1; побутові послуги: перукарські, косметологічні, ремонту та пошиву одягу тощо: вул. Тиверська, буд. 4, пров. Архітектурний, буд. 2, просп. Сергія Нігояна, буд. 32, вул. Івана Пулюя, буд. 37. Матеріально-технічне забезпечення: побутова техніка, санітарні вузли та душові.

За матеріально-технічне забезпечення у закладах, зазначених у пункті 6, відповідає балансоутримувач. Щодо фонду житла для внутрішньо переміщених осіб, згідно відповіді Дніпровської міської ради від 22 квітня 2024 року № 16/3-20 – на департамент соціальної політики ДМР не покладено функції обліку тимчасового житла для внутрішньо-переміщених осіб. Було ще раз зазначено про 2 МКП – гуртожитки на балансі КП «ЖИ-ЛСЕРВІС-5» ДМР. На 2021-2025 роки затверджена програма «Муніципальне житло м. Дніпра», кандидатами на участь в якій є учасники бойових дій в зоні АТО/ООС, члени сімей загиблих учасників АТО/ООС, внутрішньо переміщені особи з тимчасово окупованих територій і зони АТО/ООС, які тимчасово зареєстровані в Дніпрі.

Криворізька міська рада.

Згідно відомостей, наданих Криворізькою міською радою у листі № 20/4/2034 від 14 березня 2024 року, в Кривому Розі працюють 13 МКП, з яких 7 МКП у комунальній власності (3 школи, 1 дитячий садок, 2 установи соціальної сфери, 1 модульне містечко), 6 МКП – у державній власності (гуртожитки). Було надано адреси вказаних МКП. Станом на дату відповіді, у МКП в Кривому Розі проживають 680 осіб. Питання розміщення

вирішується у присутності особи за безпосереднього звернення, невідкладно. Щодо надання соціальних послуг ВПО у МКП, забезпечення матеріально-технічним забезпеченням, відвідування МКП фахівцями соціальної роботи рада не володіє.

До фонду житла для тимчасового проживання ВПО включено 32 окремі квартири (1-2 кімнати). 15 приміщень було придбано за рахунок субвенції, в тому числі місцевого бюджету. Будівництво 17 квартир та реконструкція першого поверху гуртожитку було здійснено за рахунок проекту «Сприяння розвитку соціальної інфраструктури, УФСІ VI», який фінансувався Урядом Федеративної Республіки Німеччина, в якому місто взяло участь. На обліку громадян, що потребують житла для тимчасового проживання станом на 01 січня 2023 року перебувало 72 сім'ї, станом на 22 квітня 2024 року – 86 сімей. У 2023 році було забезпечено житлом з фонду 87 ВПО.

Кам'янська міська рада.

Згідно інформації, наданої Кам'янською міською радою у листі від 14 березня 2024 року № 01/1-18відп/15-1, у Кам'янському функціонують 6 МКП, з яких 2 – у комунальній власності, 4 – у державній, підпорядковані Міністерству освіти та науки України. Надано адреси МКП. Станом на 12 березня 2024 року в МКП проживають 478 осіб, 119 вільних місць. Надання соціальних послуг у МКП здійснюється працівниками структурних підрозділів КЗ «Центр надання соціальних послуг» КМР. Кількість отримувачів соціальних послуг та послуги, які вони отримують:

- **Пункт тимчасового розміщення ВПО на базі КЗ «Центр надання соціальних послуг» КМР: 22 отримувачі соціальних послуг (2 особи – догляд вдома, натуральна допомога та транспортні послуги; 3 особи – натуральна допомога та транспортні послуги; 17 осіб – соціальна адаптація, натуральна допомога та транспортні послуги).**

- **Модульне містечко КП «Новий квартал» КМР: 2 отримувачі соціальних послуг (1 особа – денний догляд; 1 особа – догляд вдома, натуральна допомога та транспортні послуги).**

Кошти для соціальних послуг ВПО включені у загальний кошторис закладу, окремо не обліковуються. Матеріально-технічне забезпечення пунктів тимчасового розміщення: «задовільне». Недержавні надавачі соціальних послуг у 2024 році не залучались. Згідно відповіді від 23 квітня 2024 року № 01/1-18відп/23-1 пункт тимчасового розміщення ВПО на базі КЗ «Центр надання соціальних послуг» КМР забезпечений пандусом для безперешкодного доступу до будівлі маломобільних осіб, вхід до будівлі облаштовано інформаційними покажчиками, дверні отвори без порогів і перепадів висот. Санітарно-гігієнічна кімната має пристосований душ з поручнями. Модульне містечко розраховане на 16 маломобільних осіб та облаштоване 4 туалетами та 4 душовими з поручнями. МКП в гуртожитках не розраховане для маломобільних осіб, такі особи там не проживають.

4 особам з інвалідністю, що проживають у «Центрі надання соціальних послуг», надавалися соціальні послуги притулку та натуральної допомоги. 17 особам похилого віку, що проживають у «Центрі надання соціальних послуг», надавалися соціальні послуги притулку та натуральної допомоги. 1 сім'ї з дітьми, що проживає у «Центрі надання соціальних послуг», надавалися соціальні послуги притулку та натуральної допомоги. Службою у справах дітей спори між батьками щодо визначення місця проживання, зміни прізвища дитини ВПО не розглядались. Діти ВПО були включені до пільгових категорій, яким надається безкоштовне харчування у школах. Перевезення учнів не відокремлюється щодо ВПО та місцевих (Програма «Шкільний автобус» та рішення щодо харчування були додані до відповіді).

У 2023 році 7 ВПО з МКП було надано медичну допомогу мобільною паліативною бригадою; 24 особам – стаціонарну паліативну допомогу у лікувальних закладах. ВПО та місцевим жителям надається адресна допомога на лікування, часткове відшкодування витрат при екстремальній ситуації, поліпшення матеріально-побутових умов. У листі від 14 березня 2024 року № 01/1-18відп/15-2 зазначено про сформований фонд житла для ВПО (гуртожиток) на 110 кімнат, поселення відбувається з розрахунку 6 м² на особу. На обліку перебуває 19 родин, яким було запропоновано поліпшення житлових умов. З червня 2023 року було видано 80 ордерів на заселення. У листі від 22 квітня 2024 року № 01/1-18відп/21 повідомляється, що на обліку перебуває 37 осіб, які написали письмову відмову від отримання житла у вказаному гуртожитку; 64 ВПО забезпечені житлом з фонду. Балансоутримувачем є КП «Благоустрій» КМР. Відомості про джерела фінансування фонду відсутні. Станом на 22 квітня 2024 року пільгові програми з пільгового кредитування, будівництва або придбання житла для ВПО, прийняті міською радою, відсутні.

Новомосковська міська рада (м. Самар).

Згідно листа № 41/0/13-24 від 15 березня 2024 року, на території міста Самар організовано 1 МКП місткістю 190 осіб, в якому на момент відповіді проживають 7 ВПО. Соціальними фахівцями УСЗН міської ради проведена оцінка потреб. Соціальні послуги за рахунок коштів територіальної громади міста ВПО у МКП не надаються, оскільки Центр прихистку не є місцем постійного проживання ВПО. Відповідно, запитувані послуги для окремих категорій осіб (особи з інвалідністю, літні люди, сім'ї з дітьми) за рахунок бюджету міської ради не здійснювались. До першого поверху МКП створено безперешкодний доступ для маломобільних осіб.

Павлоградська міська рада.

Згідно інформації у листі № 792/0/2-24 від 15 березня 2024 року, у м. Павлоград зареєстровано 3 МКП (2 у комунальній власності, 1 – у державній), у яких проживають 320 осіб у модульному містечку та 185 та 120 осіб у гуртожитках. У відповіді зазначено, що керівники МКП визначають потреби ВПО; у МКП непропорційно високий рівень ВПО з вразливих категорій населення. У 2023 році у МКП проводилися заходи для ВПО, 87 з яких отримали соціальні послуги (інформування, консультування, 8 осіб отримали натуральну допомогу у вигляді продуктових наборів, 27 наборів було надано недержавним надавачем соціальних послуг, 50 сімей отримали гігієнічні набори). Надавачами соціальних послуг ведеться робота щодо адаптації ВПО до нового місця проживання. За МКП закріплені медичні працівники з амбулаторій КНП «ЦПМСД міста Павлограда.

Окреме фінансування соціальних послуг для ВПО у МКП не передбачено. З недержавних надавачів соціальних послуг залучалась дитяча точка «Спільно. Соціальні послуги для сімей в громаді» за підтримки ЮНІСЕФ. На даний час недержавних надавачів соціальних послуг у місті не зареєстровано. 164 дитини ВПО було забезпечено гарячим харчуванням, 3 дітей ВПО користуються безкоштовним підвезенням на навчання та додому. Виплачується адресна допомога 3000 грн на дитину – щомісячно. Для людей з особливими потребами відведені та обладнані місця для особистої гігієни. Особам з інвалідністю щомісячно виплачується адресна грошова допомога у розмірі 3000 грн. Пенсіонерам виплачується адресна грошова допомога у розмірі 2000 грн.

Лікування та медичні послуги здійснюються відповідно до національних програм (Програма медичних гарантій, «Доступні ліки»). До фонду житла для тимчасового проживання ВПО

включено 29 квартир в багатоквартирних жилих будинках (кількість кімнат від 1 до 3, одне з приміщень – ½ 1-кімнатної квартири). Джерела фінансування фонду відповідно до постанови КМУ від 29 квітня 2022 року № 495 «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (згідно відповіді). Відповідно до пункту 5 Постанови джерелами фінансування формування фонду можуть бути кошти державного, місцевих бюджетів, міжнародних донорів, добровільні внески фізичних і юридичних осіб, інші джерела, не заборонені законодавством. У 2023 році 3 сім'ї отримали тимчасове житло з фонду, на обліку станом на 01 січня 2024 року перебувало 275 сімей (674 особи).

Таким чином слід констатувати відсутність в громадах, де проводилось дослідження, місцевих програм/заходів підтримки ВПО, які проживають в прихистках, що не відносяться до комунальної чи державної власності (гуртожитки закладів освіти) та низький рівень надання приміщень для проживання з фонду тимчасового житла. Наявні заходи підтримки ВПО в місцях тимчасового проживання носять формальний характер, здебільшого зводяться до збору статистичних даних, моніторингу на відповідність нормам проживання згідно Постанови КМУ від 01 вересня 2023 року № 930, яка визначає Порядок функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Даний висновок підтверджує інформація, зібрана під час телефонного опитування адміністраторів МКП в обраних громадах (3 у м. Дніпро, по одному у мм. Кривий Ріг, Кам'янське, Самар, контакти МКП у Павлоград неактуальні, додзвонитися не вдалось). Під час опитування ставились наступні запитання:

- **чи проводиться міським самоврядуванням оцінка потреб ВПО в МКП, на кшталт опитувань, перевірок, наскільки регулярно?**

- як часто МКП відвідують надавачі соціальних послуг, які працюють в ОМС?
- які взагалі соціальні послуги забезпечуються міською радою?
- чи закривають вони потреби мешканців-ВПО? (наприклад, денний догляд, забезпечення харчуванням, психологічна допомога);
- яке матеріально-технічне забезпечення виділялося саме міською радою на потреби ВПО? На кшталт посуду, побутової техніки, облаштування санвузлів, можливо, дозвілля?
- чи облаштоване МКП для маломобільних осіб? Мама з немовлятами у візочках, особи на кріслах колісних, тощо;
- чи надається міською радою допомога сім'ям з дітьми? (фінансова допомога, безкоштовне харчування та проїзд для учнів, створення умов для дистанційного навчання, засоби гігієни для немовлят тощо);
- чи надається міською радою допомога особам з інвалідністю та особам похилого віку? (фінансова допомога, безкоштовне харчування, денний догляд тощо);
- чи залучалися недержавні надавачі соціальних послуг, наприклад, благодійні фонди, громадські організації? Якщо так, то це робилося з боку міської ради чи з ініціативи керівника МКП?

Респондентам пропонувалось також надати додаткові коментарі. Із відповідей, які були отримані під час опитування з'ясовано наступне:

1. В прихистках у м. Дніпро (гуртожиток на вул. Космонавта Волкова, 6Б, гуртожитки на просп. Гагаріна і вул. Ніла Ар-

мстронга) опитування щодо наявних потреб проводилось, але допомога надана не була, здебільшого збирають інформацію щодо кількості осіб, які проживають. Соціальні працівники бувають не часто, а соціальні послуги надають неурядові організації. У гуртожитку на вул. Космонавта Волкова за рахунок місцевого бюджету було проведено ремонт санвузлів, душів, надана кухонна побутова техніка. Умови пересування, прилаштовані для маломобільних осіб, відсутні. Грошова допомога не надавалась, у будь-якому випадку така інформація у адміністратора відсутня. Мешканців гуртожитків на просп. Гагаріна і вул. Ніла Армстронга впродовж одного місяця забезпечували безкоштовним харчуванням. Гуманітарну допомогу отримують виключно від неурядових організацій, спілкуються з ними напямую: Пролісок, Червоний Хрест, ЮНІСЕФ, АКТЕД, МОМ, Пролісок, Янголи спасіння. Адміністратори гуртожитків на просп. Гагаріна і вул. Ніла Армстронга: «Дуже погані душові, викидають крани і ставлять за свій рахунок, світильники горять 2 місяці (ставили МОМ)», «ВПО оплачують повністю проживання в гуртожитку (тобто компенсують послуги техперсоналу та комунальні)». Адміністратор гуртожитку на вул. Космонавта Волкова: «умови проживання – оплата тільки за комунальні послуги, заключається ордер, договір».

2. У прихистку в місті Самар, гімназія №7, вул. Мітягіна, 21 облаштовано пандус до першого поверху, матеріально-технічне забезпечення здійснюється за рахунок міжнародних та місцевих неурядових організацій: група АДРА – надавали безкоштовне харчування; залучалась якась організація для облаштування приміщення (будували душові). Додатково зазначено, що в прихистку люди проживають 1-2 тижні, максимум місяць, тобто надаються базові умови проживання та соціальні послуги, поки люди шукають собі місце проживання, договір на проживання не укладається.

3. Місто Кривий Ріг, гуртожиток на вул. Федора Караманиця, 37Б: надавачі соціальних послуг, які працюють в ОМС відвідують прихисток двічі на місяць, мешканці забезпеченні безкоштовним харчуванням, пандус є, але не дуже придатний, санвузли не облаштовані, ліфту немає, житлові приміщення на першому поверсі також не облаштовані, гуманітарну допомогу надають міжнародні фонди та місцеві неурядові організації, міська рада сприяє їх залученню.

4. У місті Кам'янське опитування проводилось в модульному містечку, розташованому на бульварі Героїв. Міська рада закриває усі потреби мешканців, заклад регулярно відвідують медичні працівники і юристи, душеві й санвузли пристосовані для потреб маломобільних осіб і осіб з інвалідністю, щодо умов оплати, ВПО, які проживали до повномасштабної війни з 2015 року сплачують 150 грн/ліжкомісце на місяць, ВПО, які проживають з початку повномасштабного вторгнення – безоплатно.

ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ЗАХИСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

В умовах розбудови громадянського суспільства, держава має докорінно переглядати парадигму відносин між владою та громадськістю. Особливо гостро це питання постає в умовах воєнного стану, коли ефективна взаємодія влади і громадськості у сфері захисту прав людини є запорукою результативності політики держави. Означена тенденція повинна відбуватися як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Залучення громадськості до зобов'язує владу впроваджувати сучасні форми співпраці, які дозволять посилити потенціал громадськості та гарантуватимуть їй реальні способи впливу на управлінські процеси. На сьогодні цей процес відбувається дуже повільно. Так, спостерігається нерозвиненість механізмів співпраці влади та громадськості, що призводить до численних порушень прав громадян та неможливості реально впливати на державної політики. Це негативно позначається на впровадженні ефективних стратегій захисту прав людини в Україні, зокрема що стосується соціально-економічного та правового захисту ВПО.

Аналіз законодавчих і підзаконних актів, які регламентують процес взаємодії влади та інститутів громадянського суспільства вказує на існування наступних проблем: 1) відсутність на законодавчому рівні ефективних механізмів фінансування процесу співпраці влади і громадськості; 2) відмежованість влади від рекомендацій громадськості; 3) недосконалість законодавчих форм впливу громадськості на владу держави в процесі співпраці; 4) відсутність на законодавчому рівні ефективних

організаційних форм взаємодії влади і громадськості у сфері соціально-економічного захисту ВПО; 5) недостатня гармонізованість законодавства про взаємодію влади і громадськості з європейськими стандартами громадського врядування¹⁷.

Внаслідок цих проблем складається ситуація, в якій інститути громадянського суспільства змушені самотійно шукати джерела фінансування для реалізації суспільно корисних проєктів, у тому числі тих, які пов'язані з наданням правової та консультативної допомоги особам, майно яких було пошкоджене або знищене внаслідок збройного конфлікту. Особливо гостро ця проблема візуалізується на регіональному рівні, що можна відстежити на прикладі Дніпропетровщини. Неможливість ефективно впливати на управлінські рішення призводить до того, що нормативно-правові акти, які приймаються в інтересах ВПО, залишаються малоефективними, адже не містять чіткого процедурного порядку. Хоча очевидно, що в умовах воєнного стану слід надавати громадськості значно більших правомочностей, які дадуть змогу ефективніше відстоювати інтереси вразливих верств населення. Слід все ж таки враховувати, що в питанні соціально-економічного та організаційно-правового захисту ВПО, вирішальну роль відіграє держава, яка повинна брати на себе відповідні зобов'язання¹⁸.

Проте, інститути громадянського суспільства повинні приймати участь в розробці загальнодержавних концепцій захисту прав ВПО. Тому для нашої держави потенціал громадянського суспільства на сьогодні залишається нереалізованим. Незастосування необхідного функціоналу громадянського суспільства

¹⁷ Basic principles and guidelines on the right to protection and compensation for victims of gross violations of international human rights law and serious violations of international humanitarian law dated March 21, 2006. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-and-guidelines-right-remedy-and-reparation> (date of application: 11.12.2023).

¹⁸ Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. Голос України. 2012. № 70.

призводить до втрати часу та можливостей, що вкрай небажане для самих переселенців. З іншого боку, наявні проблеми реалізації органами влади власних повноважень щодо забезпечення для ВПО належних умов життя. Влада також не узагальнює належним чином проблеми, з якими стикаються самі переміщені особи. Також доволі повільно ведеться робота по впровадженню комплексних програм соціально-економічного захисту ВПО¹⁹.

¹⁹ Report of the UN Secretary General dated August 23, 2004 «Rule of law and transitional justice in conflict and post-conflict societies». URL: <https://digitallibrary.un.org/record/527647?ln=ru> (date of application: 11.12.2023).

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що в міжнародному праві існують численні принципи, рекомендації та зобов'язання, стосовно забезпечення ВПО житлом. Ці принципи визначають зобов'язання держав щодо формування належної нормативно-правової основи та створення чіткої і зрозумілої процедури надання переселенцям житла. Усі проаналізовані гарантії корелюються з загальновизнаними стандартами прав людини, які свого часу ратифіковані Українською державою та стали частиною її законодавства, Отже, створення МТП є прямим обов'язком влади, в якому через виконавчо-розпорядчі дії візуалізуються міжнародні зобов'язання держави. За своїм характером ці зобов'язання є політико-правовими, а за змістом – організаційно-правові. Тобто, йдеться про своєрідні гарантії, які повністю відповідають внутрішнім функціям держави, яка повинна дбати про власних громадян, які в умовах конфлікту опинилися у складних життєвих обставинах.

2. З'ясовано, що на рівні національного законодавства ухвалено низку нормативно-правових актів, які визначають матеріальні та процесуальні аспекти реалізації ВПО права на житло. Матеріальні аспекти відображені через позиціонування обов'язку держави щодо забезпечення переселенців житлом, яке відповідає встановленим стандартам і нормативам. Процесуальні аспекти розкривають алгоритм дій самих ВПО щодо набуття цього права та подальшого користування наданим житлом.

3. Зазначено, що в національному законодавстві деталізовані повноваження владних суб'єктів, які в означених правовідносинах виконують владно-розпорядчі функції, зокрема здійснюють управління МТП та санкціонування користування житлом

на підставі формалізованих юридичних фактів. В нормах національного законодавства відображається два принципові аспекти. Перший пов'язаний з виконанням державою власних міжнародно-правових зобов'язань, зокрема щодо надання окремим верствам населення додаткових соціально-економічних гарантій. Другий розкриває сутність самої держави та полягає у юрисдикційному підході до вирішення проблем громадян, які проживали на тимчасово окупованій території або на контрольованій території, і втратили своє житло через бойові дії.

4. Акцентовано увагу на специфічних аспектах регіонального рівня, з якими ми зіткнулися в рамках реалізації проекту. Значна кількість переміщених осіб залишаються на Дніпропетровщині. Це зобов'язує місцеву владу та керівництво приймаючих громад комплексно підходити до захисту прав переселенців. Зокрема, слід акцентувати увагу на забезпеченні мінімальних стандартів життя для ВПО.

5. З'ясовано, що в громадах Дніпропетровщини, які були досліджені в рамках проекту, наявні МТП, а також ведеться робота по забезпеченню ВПО житлом та окремими соціальними послугами. Констатовано відсутність в громадах, де проводилось дослідження, місцевих програм/заходів підтримки ВПО, які проживають в прихистках, що не відносяться до комунальної чи державної власності (гуртожитки закладів освіти) та низький рівень надання приміщень для проживання з фонду тимчасового житла. Наявні заходи підтримки ВПО в місцях тимчасового проживання носять формальний характер, здебільшого зводяться до збору статистичних даних та моніторингу. В окремих громадах відсутні належні умови для маломобільних груп переселенців, а також не виплачується грошова підтримка за рахунок місцевого бюджету. Робота із залучення міжнародних акторів для гуманітарної підтримки ВПО ведеться, однак її темпи не відповідають реальним потребам переміщених осіб.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- 1.** Органам місцевого самоврядування необхідно розбудувати модель владно-громадського партнерства, в рамках якої можна напрацьовувати відповідні програми підтримки переміщених осіб. Основою такої моделі має стати повноцінна співпраця місцевої влади та мешканців громади на етапі прийняття переселенців та облаштування їхнього побуту. В рамках моделі також слід запровадити практику спільного обговорення та ухвалення місцевих і регіональних програм соціально-економічної підтримки ВПО. Для цього слід активізувати процес самоорганізації переміщених осіб та активізації їхньої взаємодії з ОМС та територіальними громадами.
- 2.** Управлінням соціального захисту населення слід удосконалити роботу з ВПО за місцем їхнього проживання. Зокрема, варто переглянути графіки візитів в МТП переселенців, зробивши їх більш системними. Також доцільно звернути увагу на недосконалість механізмів надання соціальних послуг, які переважно забезпечуються неурядовими організаціями та благодійними фондами. Необхідно налагодити комунікацію між органами соціального захисту та ВПО, щоб останні відчували зворотній зв'язок на свої запити до влади. Отже, є потреба зміни парадигми відносин влади до ВПО з делегування обов'язків міжнародним та вітчизняним неурядовим організаціям і фондам на активну участь у гарантуванні прав переміщених осіб.
- 3.** Місцевій владі необхідно розглянути можливість подовження строку проживання переміщених осіб в деяких МТП та вдосконалити механізм забезпечення житлом для тимчасового проживання. Наразі цей строк обмежений (від двох тижнів до одного місяця), і обчислюється з урахуванням необхідності пошуку постійного житла. Однак, в силу різних обставин, цього строку не вистачає для вирішення переселенцями своїх житлових проблем. У такому випадку, вони можуть просто опинитися на вулиці, без

будь-якої допомоги від держави. Також доцільно розглянути можливість укладання довгострокових договорів на пільгових умовах між ОМС (балансоутримувачами) з організаціями, які є облаштовують МТП та надають послуги з проживання переміщеним особам. Це дасть змогу захистити права переселенців та надати їм додаткові гарантії реалізації права на житло.

4. ОМС слід забезпечити надання переміщеним особам якісних медичних та правових послуг. В процесі реалізації проєкту було зафіксовано приклади такої допомоги, що свідчить про комплексний підхід місцевої влади до вирішення проблем ВПО. Означені послуги можуть надаватися на базі МТП або у медичних закладах, які розташовані поблизу таких місць. Окремо варто передбачити фінансування поточних ремонтів МТП, оскільки в процесі реалізації проєкту було з'ясовано, що стан утримання таких місць не завжди відповідає встановленим нормам. Особливо це стосується душових кімнат та туалетів. Тут варто звернути увагу на забезпечення потреб людей з інвалідністю, які вимагають особливих умов.

5. Органам місцевого самоврядування варто впровадити практику розробки окремих програм утримання МТП, в яких слід деталізувати наступні аспекти: фінансування витрат на поточний ремонт приміщень, план обладнання МТП під людей з особливими потребами; розподіл обов'язків та персональної відповідальності між комунальними установами та органами влади щодо належного утримання МТП; механізми покриття гуманітарних потреб ВПО в МТП тощо. Окремо варто зосередити увагу на створенні механізмів консультативної підтримки ВПО щодо пошуку постійного житла. Пріоритетна роль в цьому повинна бути відведена саме місцевій владі. Паралельно необхідно активізувати процес залучення міжнародних урядових та неурядових інституцій для соціально-економічної підтримки ВПО, які проживають в МТП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Голос України*. 1996. № 128.
2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 1. Ст. 1.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 28.03.2024).
4. Додатковий протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20 березня 1952 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text (дата звернення: 29.03.2024).
5. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (дата звернення: 01.03.2024).
6. Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення всередині країни від 1998 р. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/IDPersons/GPUkrainian.pdf> (дата звернення: 01.04.2024).
7. Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо внутрішньо переміщених осіб від 5 квітня 2006 р. URL: <https://rm.coe.int/16806b5ab1> (дата звернення: 02.04.2024).
8. Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи №1708 Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб від 28 січня 2010 р. URL: <https://rm.coe.int/16806b5a6d> (дата звернення: 05.04.2024).

9. Принципи ООН щодо реституції житла та майна в контексті повернення біженців і переміщених осіб від 28 червня 2005 р. URL: <https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf.pdf> (дата звернення: 08.04.2024).
10. Житловий кодекс України від 30 червня 1983 р. № 5464-Х. *Відомості Верховної Ради України*, 1983. № 28. Ст. 573.
11. Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 вересня 2023 р. № 930. *Урядовий кур'єр*. 2023. № 180.
12. Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 р. № 495. *Урядовий кур'єр*. 2022. № 101.
13. Basic principles and guidelines on the right to protection and compensation for victims of gross violations of international human rights law and serious violations of international humanitarian law dated March 21, 2006. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-and-guidelines-right-remedy-and-reparation> (date of application: 11.04.2024).
14. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. *Голос України*. 2012. № 70.

ДОДАТКИ

Додаток 1. ОКРЕМІ ВІДПОВІДІ НА ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАПИТИ

ДНІПРОВСЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

просп. Дмитра Вервицького, буд. 73, м. Дніпро, 49000, тел. (056) 745 25 91, e-mail: socialpolitika@dnp.dp.ua
socialpolitika.dnipro@rada.gov.ua, веб СДРЛОУ 40106080

Зд. 04.2024 № 16/3-2.0

На № 37/146 від 15.04.2024

В.о. директора Громадської
організації «Правозахисна Група
«СІЧ»
Наталії КОЖИЦЬ

Про розгляд запиту на отримання
публічної інформації

Шановна пані Наталіє!

Розглянувши Ваш запит на отримання публічної інформації від 15.04.2024 № 4/15042024/Щ-1-1 стосовно фонду житла для тимчасового проживання відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2022 № 495 (зі змінами), в межах повноважень та компетенції повідомляємо такі:

Відповідно до Положення про департамент соціальної політики Дніпровської міської ради, яке затверджене рішенням міської ради від 22.02.2023 № 44/34 на департамент соціальної політики Дніпровської міської ради (далі – Департамент) не покладено функції з обліку тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб, ведення обліку житлових приміщень для внутрішньо переміщених осіб відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2022 № 495 (зі змінами).

Водночас зазначаємо, що відповідно до розпорядження міського голови від 02.04.2021 № 177-р «Про створення робочої групи з питань заселення для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (зі змінами), Департаментом, в межах повноважень, здійснюється заселення внутрішньо переміщених осіб до двох гуртожитків для тимчасового проживання, які перебувають на балансі Комунального підприємства «ЖИЛІСЕРВІС-5» Дніпровської міської ради, за адресами у м. Дніпрі:

- пров. Архітектурний, буд. 2, в якому проживає 45 осіб;
- пров. Ялицевий, буд. 5, в якому проживає 35 осіб.

З повагою

Заступник міського голови
з питань діяльності виконавчих
органів, директор департаменту

Едуард ПІДЛУБНИЙ

Губарович Віталія 713 56 18
Давиденко Ірина 713 56 18
Кривошан Юлія 713 56 18

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТІА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

НАЧАЛЬНИКА ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

27-02-2024

м. Дніпро

№ 83/0/527-24

Про внесення змін до
розпорядження начальника
обласної військової адміністрації
від 07.11.2023 № 408/0/527-23

Керуючись законами України "Про місцеві державні адміністрації", "Про правовий режим воєнного стану", "Про адміністративну процедуру", указами Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженням Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні", № 68/2022 "Про утворення військових адміністрацій", від 05.02.2024 № 49/2024 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", затвердженням Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.09.2023 № 930 "Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання ввнутрішньо переміщених осіб", на підставі заяв власників (балашоутримувачів) місць тимчасового проживання Дніпропетровської області, з метою забезпечення належних умов проживання ввнутрішньо переміщених осіб:

1. Внести до розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 07.11.2023 № 408/0/527-23 "Про затвердження Переліку місць тимчасового проживання Дніпропетровської області" (із змінами) такі зміни, виключити Чернішків місць тимчасового проживання Дніпропетровської області (далі – Чернішків) у новій редакції, що додається.

2. Департаменту соціального захисту населення обласної військової адміністрації надіслати оновлений Перелік до Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

просп. Олександра Поша, 1, м. Дніпро, 49004, тел. 742-89-80, 742-88-59, факси (056) 770-31-22, 742-83-84,
e-mail: info@adm.dp.gov.ua, http://www.adm.dp.gov.ua, код ЄДРПОУ 00022467

Громадській організації
"Правозахисна Група "СІЧ"

email: pgsichdnipro@gmail.com

Про розгляд запиту на інформацію

У відповідь на запит на інформацію від 08.03.2024 № 1/08032024/Щ-1-1, зареєстрований в обласній державній (військовій) адміністрації 08.03.2024 за № 192/0/48-24, повідомляємо.

Відповідно до статті 1 Закону України "Про доступ до публічної інформації" (далі – Закон), публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених Законом.

Запит на інформацію – це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні (частина перша статті 19 Закону).

Враховуючи вищевикладене, запит на інформацію підлягає частковому задоволенню шляхом надання в електронному форматі розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 27.02.2024 № 83/0/527-24 "Про внесення змін до розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 07.11.2023 № 408/0/527-23", яке містить запитовану інформацію щодо кількості місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб (далі – МТП) та їх контактні дані.

Згідно з пункту 9 "Порядку функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.2023 № 930 "Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб" керівник місця тимчасового проживання (балансоутримувач) інформує щомісяця відповідні обласні, Київську або Севастопольську міську, районні держадміністрації (військові адміністрації) та органи місцевого самоврядування про залишкову кількість ліжок-місць для тимчасового проживання та наявні вільні ліжка-місця в місці тимчасового проживання.

0021312

Державна обласна військова адміністрація
09-213/0/48-24 від 14.03.2024

**ПАВЛОГРАДСЬКА МІСЬКА РАДА
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ**

вул. Соборна,95, м. Павлоград, Павлоградського району, Дніпропетровської області
51400, тел.(0563) 20-60-33, e-mail: @pavlogradmrada.dp.gov.ua
Код ЄДРПОУ 04052229

№ _____

На № 1/08032024/ПІ-1-6 від 08.03.2024

Про розгляд запиту
на інформацію

В.о. директора ГО «Правозахисна Група
«СІУ»
Наталії КОЖИЦЬОЇ
прив. Упличського, 2/43
м. Дніпро

На Ваш запит на отримання публічної інформації виконком Павлоградської міської ради повідомляє наступне.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон) публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Враховуючи вищезазначене, повідомляємо про запитовану Вами інформацію:

1. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.09.2023 № 930 «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб та розпорядження начальника області військової адміністрації від 27.02.2024 № 83/0/237-24 у м. Павлограді зареєстровано 3 місця компактного проживання внутрішньо переміщених осіб:

- Гуртожиток для учнів на вул. Промислова, 13, власник Дніпропетровська обласна рада (у користуванні Комунального закладу «Павлоградський фаховий медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради);
- Гуртожиток для учнів на вул. Дніпровська, 571, власник: Міністерство освіти і науки України (у користуванні Західно - Донбаського професійного ліцею);
- Модульне містечко на вул. Войшової, 7А, власник Павлоградська міська рада (у користуванні управління комунального господарства та будівництва Павлоградської міської ради).

2. Сталом на 12.03.2024 у містечку на вул. Войшової, 7А мешкає 320 осіб. Відповідно до вищезазначеного розпорядження у гуртожитку на

Дніпропетровська обл. М.О. Виконавчий комітет
Бюл. № 792/02-24 від 15.03.2024

**ПАВЛОГРАДСЬКА МІСЬКА РАДА
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ**

вул. Соборна, 95, м. Павлоград, Павлоградського району, Дніпропетровської області
51400, тел.(0563) 20-60-33, e-mail: info@pavlogradmrada.dp.gov.ua
Код ЄДРПОУ 04052229

№ _____

На № 4/15042024/ПІ-1-5 від 15.04.2024р.

В.о. директора ГО «Правозахисна
Група «СТЧ»
Наталії КОЖИНИЙ

Про розгляд запиту
на інформацію

Шановна пані Наталію !

На Ваш запит на інформацію виконавчий комітет Павлоградської міської ради повідомляє наступне.

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон) публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

До фонду житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб включено 29 житлових приміщень (квартир). Формування фонду тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб відбувається за рахунок приватного житла (приватизовані квартири), яке переходить до комунальної власності за рішенням суду як відмерла спадщина та реконструкції існуючих приміщень. Інформація щодо житлових приміщень з фонду житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб додається.

Джерела фінансування фонду житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб у місті Павлоград встановлені відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2024 року № 495 (всі джерела не заборонені діючим законодавством України).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2022 № 495 «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» та рішенням виконкому від 11.01.2023 року № 4 «Про формування, облік та надання житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (зі змінами) станом на 17.04.2024 на обліку перебувають надання тимчасового житла з фонду житла для тимчасового

Павлоградська міська рада Виконавчий комітет
Вих. № 4257/02-24 від 22.04.2024

**КРИВОРІЗЬКА МІСЬКА РАДА
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ**

пл. Мелесіджана, 1, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50101, тел.(0564) 92 21 89, тел./факс: (056) 493 07 69
E-mail: mvk09@kr.gov.ua, web: <http://kr.gov.ua>, код згідно з ЄДРПОУ 04052169

На № _____ від _____

**Громадська організація
«Правозахисна Група «Січ»**

*проб. Ушинського, 2/43,
м. Дніпро, 49001*

pgsichdnipro@gmail.com

Про розгляд інформаційного запиту

На інформаційний запит від 08.03.2024 №1/08032024/ПІ-1-4 про надання інформації з ряду питань, у межах повноважень повідомляємо наступне.

П.1.2. На сьогодні в Кривому Розі працює 13 місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб: 7 – комунальної форми власності (3 школи, один дитячий садок (трашгит), 2 установи соціальної сфери, транзитне містечко модульного типу) та 6 – державної форми власності (освітнянські гуртожитки), які внесені до відповідного переліку, затвердженого розпорядженням начальника Дніпропетровської обласної військової адміністрації від 07.11.2023 №408/0/527-23, зі змінами, в яких станом на 12.03.2024 безкоштовно проживають 680 осіб.

П.3. Інформація надається у вигляді таблиці (додається).

П.4. Заходи щодо оцінки потреб внутрішньо переміщених осіб у забезпеченні місцями тимчасового проживання у м. Кривому Розі не проводилися.

У разі необхідності вирішення питання розселення внутрішньо переміщеної особи звертаються до пункту прийому прибуваючого населення за адресою: вул. Крипторіжстаті, 52. Питання розміщення вирішується невідкладно в індивідуальному порядку в присутності переміщеної особи.

020052

Заступник міського голови

Катерина Виса (0564) 92 03 27

Костянтин БЕШКОВ

Виконавцем Криворізької міської ради
вик. № 20/4/2024 від 14.03.2024

ВИКОНАВЧИЙ КОМПІТЕТ
НОВОМОСКОВСЬКА МІСЬКА РАДА

вул. Гетьманська, 14, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл., 51200, тел/факс: (0569)38-00-27,
тел. (0569)38-00-22, e-mail: info@dmvyk.dp.ua, https://www.novomoskovsk-ka.dp.gov.ua Код ЄДРПОУ 04052206

№ 411706/НД від 16.04.2024

Громадська організація
«Правозахисна Група «СІЧ»
пров. Ушинського 2/43
м. Дніпро
psichdnipro@gmail.com

16.04.2024 року виконавчим комітетом Новомосковської міської ради отримано Ваш запит від 15.04.2024 року. Згідно зі статтею 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон) публічна інформація – це відображення та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами публічних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів публічних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Запит на інформацію – це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні (частина 1 статті 19 Закону).

Враховуючи роз'яснення, викладені в Постанові Пленуму Вишого адміністративного суду України від 30.09.2013 №11 «Про практику застосування адміністративними судами положень Закону України від 13 січня 2011 року № 2939-VI "Про доступ до публічної інформації"» – публічна інформація має зокрема такі ознаки: готовий продукт інформації, який отриманий або створений лише в процесі виконання суб'єктами публічних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством; заздалегідь відображена або задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація. Тобто, Закон регулює відносини щодо доступу до інформації, яка вже існує, і не вимагає у відповідь на запит створювати певну інформацію.

Таким чином, Ваш запит підлягає задоволенню у порядку встановленому Законом України «Про доступ до публічної інформації».

- п. 1 – у Центрі для тимчасового прихистку та допомоги внутрішньо переміщеним особам, розміщеному у будівлі Гімназії № 7 (у спальному корпусі

Радислав Писаренко

Зв'язок № 77/013-24 від 19.04.2024

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
НОВОМОСКОВСЬКА МІСЬКА РАДА

вул. Гетьманська, 14, м. Новомосковськ, Дніпропетровська обл., 51200, тел./факс: (0569)38-00-27,
тел. (0569)38-00-22, e-mail: info@nmoskvdra.gov.ua, <https://www.novomoskovsk-rada.dp.gov.ua> Код ЄДРПОУ 64052206

На № _____ від _____ 20__ р.

Громадській організації
«Правозахисна група СІЧ»
вул. Ушинського 2/43 м. Дніпро
pgsichdnipro@gmail.com

На запит від 08.04.2024 року № 1/08042024/Щ-І-4 Громадської організації
«Правозахисна група СІЧ» повідомляємо наступне.

Відповідно до розпорядження Новомосковського міського голови від
22.07.2022 року № Р-95 «Про визначення гімназії № 7 міста Новомосковська
центром для тимчасового прихистку та допомоги внутрішньо переміщеним
особам, що прибули до міста Новомосковська з районів, які постраждали
внаслідок ескалації військового конфлікту в Україні» у будівлі Гімназії № 7
міста Новомосковська (вул. Мітягіна, 21, м. Новомосковськ) організовано центр
допомоги (максимальною місткістю 190 осіб) внутрішньо переміщеним особам,
що прибули до міста Новомосковська з районів, які постраждали внаслідок
ескалації військового конфлікту в Україні.

Визначаємо, що на даний час на території центру безоплатно проживають
вісім внутрішньо переміщених осіб.

Додатково повідомляємо, що Центр прихистку не є місцем постійного
проживання внутрішньо переміщених осіб, внаслідок переміщення контингент
 мешканців постійно змінюється, а тому соціальні послуги за рахунок коштів
 територіальної громади міста Новомосковська їм не надаються.

Заступник міського голови з
питань діяльності виконавчих органів

Ольга ТИХОНОВА

Григор РЯБКОНЬ
Галина ГОРБАЧ

Відомості м. Новомосковськ
Вих.ІЗ № 54/013-24 від 12.04.2024

Опитування МКП по методології МІПЛ (Відповіді)

Позначка часу	4/25/2024 12:23:53	4/25/2024 14:05:31
Місто	Самар (Новомосковськ)	Кривий Ріг
Назва, адреса МКП	гімназія №7, вул. Мітягіна, 21 (загалом, від даних наданих у відповіді на запит не відрізняється)	гуртожиток на Федора Караманиць, 37Б
Чи проводиться міським самоврядуванням оцінка потреб ВПО в МКП, на кшталт опитувань, перевірок, наскільки регулярно?	-	-
Як часто МКП відвідують надавачі соціальних послуг, які працюють в ОМС?	-	декілька разів на місяць
Які взагалі соціальні послуги забезпечуються міською радою? Чи закривають вони потреби мешканців-ВПО? (наприклад, денний догляд, забезпечення харчуванням, психологічна допомога)	-	харчування (але як в школі), +- потреба закрита
Яке матеріально-технічне забезпечення виділялося саме міською радою на потреби ВПО? На кшталт посуду, побутової техніки, облаштування санвузлів, можливо, дозвілля?	-	виділялось, забезпечене місце для приготування їжі
Чи облаштоване МКП для маломобільних осіб? Мами з немовлятами у візочках, особи на кріслах колісних	пандус до першого поверху	пандус є, але не дуже придатний, санвузли не облаштовані, ліфту немає, житлові приміщення на першому поверсі також

4/25/2024 14:19:43	4/25/2024 14:42:36	4/25/2024 14:55:34
Дніпро	Дніпро	Кам'янське
гуртожиток на Космонавта Волкова, 6Б	гуртожитки на Гагаріна і Ніла Армстронга	Бульвар Героїв, модульне містечко
заповнювали звіт щодо потреб, результату не було	тільки звіт від керівника (потреби не запитують, тільки по кількості ВПО)	міська рада сама закриває всі потреби
нечасто	не відвідують	відвідують (є медики, є юристи)
давно були	міськрадою - ніякі, тільки недержавними надавачами	керівник МКП не знає, все робив департамент соцзабезпечення
ремонт санвузлів, душов, кухонна побутова техніка	-	все забезпечувалося міською радою
ні (завезти візок можна)	немає нічого	модульне містечко, на кріслі колісному ВПО немає, облаштовані санвузли і душові

Опитування МКП по методології МІПЛ (Відповіді)

Позначка часу	4/25/2024 12:23:53	4/25/2024 14:05:31
Чи надається міською радою допомога сім'ям з дітьми? (фінансова допомога, безкоштовне харчування та проїзд для учнів, створення умов для дистанційного навчання, засоби гігієни для немовлят тощо)	–	набори були від донорів, однаково для всіх - харчування
Чи надається міською радою допомога особам з інвалідністю та особам похилого віку? (фінансова допомога, безкоштовне харчування, денний догляд тощо)	–	набори були від донорів, однаково для всіх - харчування
Чи залучалися недержавні надавачі соціальних послуг, наприклад, благодійні фонди, громадські організації? Якщо так, то це робилося з боку міської ради, чи з ініціативи керівника МКП?	група АДРА - надавали безкоштовне харчування; залучалась якась організація для облаштування приміщення (будували душові)	з ініціативи міської ради - залучалися фонди
Додаткові коментарі від респондента	«заклад освіти - люди проживають там 1-2 тижні, максимум місяць, тобто надаються базові умови проживання та соціальні послуги, поки люди шукають собі місце проживання. в реєстр гімназія внесена як МТП, але договір на проживання не укладається»	–

4/25/2024 14:19:43	4/25/2024 14:42:36	4/25/2024 14:55:34
немає інформації	один раз надавалося харчування місяць тому для всіх, у керівника інформації щодо грошової допомоги тощо немає	керівник МКП не знає, все робив департамент соціального забезпечення
немає інформації	один раз надавалося харчування місяць тому для всіх, у керівника інформації щодо грошової допомоги тощо немає	керівник МКП не знає, все робив департамент соціального забезпечення
Пролісок, Червоний Хрест, ЮНІСЕФ, Актед	МОМ, Пролісок, Актед, Янголи спасіння. вся допомога тільки від недержавних	ГІЗ - повністю поставили модульні будиночки
умови проживання - оплата тільки за комунальні послуги, заключається ордер, договір	«дуже погані душові, викидають крани і ставлять за свій рахунок, світильники горять 2 місяці (ставили МОМ) (в переліку від ДОВА вказано одне ім'я і прізвище керівника, телефон вказали взагалі особистий комендантки одного з гуртожитків, яка вже потім дала третій номер директорки) ВПО оплачують повністю проживання в гуртожитку (тобто компенсують послуги технічного та комунального)»	«щодо умов оплати ВПО, які проживали до повномасштабної війни з 2015 року - 150 грн/ліжкомісце на місяць ВПО, які проживають з початку повномасштабної - безоплатно»

Опитування МКП по методології МІПЛ (Відповіді)

Позначка часу	4/25/2024 12:23:53	4/25/2024 14:05:31
Скільки наразі проживає ВПО і на скільки місць фактично розраховане МТП?	постійно не проживають, близько 193 місць	56/120
Скільки проживає маломобільних осіб?	зараз немає	точно не скаже
Скільки проживає осіб похилого віку?	–	точно не скаже
Скільки проживає осіб з інвалідністю?	була 1 людина	точно не скаже
Скільки проживає сімей з дітьми?	–	точно не скаже

4/25/2024 14:19:43	4/25/2024 14:42:36	4/25/2024 14:55:34
128/130	61 людина (в одному з гуртожитків)	200/460
–	–	–
проживають	6 (в одному з гуртожитків)	–
невідомо	–	–
проживають	–	–

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) – найбільша асоціація правозахисних організацій України, що об'єднує 27 правозахисних недержавних організацій. Спілка сприяє розвитку гуманного суспільства, що базується на повазі до людського життя, гідності та гармонійних стосунків між людиною, державою і природою через створення платформи для співпраці між членами Спілки та іншими учасниками правозахисного руху.

04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34
Тел. +38 044 485 17 92
факс +38 044 245 99 24
<http://www.helsinki.org.ua>
e-mail: office@helsinki.org.ua

